

Upraviteljsko: Ljubljana, Pucničjeva ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Izdatniški oddelki: Ljubljana, Pucničjeva ulica 5. — Telefon št. 31-23, 31-24
Podružnica Nova mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pošto-škofskem uradu št. 1749, za ostale kraje Italije Servizio Conti. Cont. Post. No 11-3111
IZJELJUCNO ZASTOPSTVO za oglašje iz Kr. Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTR

Izšaja vsak dan razen posebnih dni
Naročnina mala mesečno Lir 18,—
za inozemstvo vključno s »Ponedeljkim Jutrom« Lir 36,50.

Uredništvo:
Ljubljana, Pucničjeva ulica št. 5. telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ad estero:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Attacco ai porti di Bizerta e Djidjelli

9 velivoli nemici abbattuti

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 24 maggio 1943-XXI il seguente bollettino di guerra n. 1094:
I porti di Bizerta e di Djidjelli sono stati attaccati, con buoni risultati, dall'aviazione dell'Asse.
Formazioni nemiche hanno effettuato ripetute azioni di bombardamento sulle isole di Pantelleria e di Lampedusa e sulla città di Messina, in cui centro urbano ha subito danni notevoli; in corso di accertamento le perdite della popolazione.
Le batterie contraeree delle due isole distruggevano sei apparecchi; venivano inoltre abbattuti, dalla caccia germanica, due »Spittfire« su Malta ed un bimotore a sud della Sardegna.

Napad na luki Bizerto in Djidjelli

9 sovražnih letal sestreljenih

Glatni stan italijanskih oboroženih sil je objavil 24. maja naslednje 1094. vojno poročilo:
Osno letalstvo je z dobrimi uspehi napadlo pristanišča Bizerto in Djidjelli.
Sovražne letalske skupine so ponovno bombardirale otoka Pantellerio in Lampedusa ter mesto Messina, čigar središče je utrpelo znatno škodo; ugotavljanje izgub prebivalstva je v teku.
Protiletalske baterije na obeh omenjenih otokih so uničile 6 letal; razen tega so nemški lovci sestrelili 2 letala tipa »Spittfire« nad Malto in eno dvomotorno letalo južno od Sardinije.
Z operacij zadnjih dni se 4 naša letala niso vrnila na oporišča.
Pripomba k poročilu št. 1094:
Pri akcijah naših torpednih letal, ki smo jih navedli v večeršnjem poročilu, so se odlikovali tile piloti:
kapitan Spezzaferri Mario iz Torre Annunziata, kapitan Fannaoncini Bruno iz Mariana Toscana (Grosseto), poročnik Bertuzzi Franco in Riminija, poročnik Saciloti Antonio iz Sacilija (Udine), poročnik Merani Adriano iz La Spezia, narednik vodnik Daniele Antonio iz Nocere Inferiore (Salerno) in narednik Coppola Giovanni iz Trentole (Neapelj).

Novo anglosaško barbarstvo

Reggio Calabria, 23. maja. s. Bolj krutega barbarstva sovražnik ni mogel za-kriviti, ko je bombardiral pokrajinsko najdenišnico, čeprav je bila označena z zaščitnimi znaki po mednarodnih konven-

Dalle operazioni degli ultimi giorni quattro nostri velivoli non sono ritornati alle basi.

Nota al Bollettino No. 1094:

Nelle azioni dei nostri aerosiluranti, citate dal bollettino di ieri, si sono distinti i seguenti piloti: capitano Spezzaferri Mario da Torre Annunziata, capitano Fannaoncini Bruno di Mariana Toscana (Grosseto), tenente Bertuzzi Franco da Rimini, tenente Saciloti Antonio di Sacc'e (Udine), tenente Merani Adriano da La Spezia, serg.-magg. Daniele Antonio da Nocera Inferiore (Salerno), sergente Coppola Giovanni da Trentole (Napoli).

cijah, pri čemer je bilo ubitih 33 dojenčkov, 14 negovalk in ena sestra. Negovalke niso hotele zapustiti nedolžnih otrok in so skušale prenesti zibelke v varnejši kraj, toda zaman, kajti vse so bile smrti no zadete. Prefekt in zvezni tajnik, ki sta takoj prihitela na pomoč, sta vodila reševalno delo. Prebivalstvo je dokazalo hrabrost in mir sprči obsojbe vrednega dejanja sovražnika.

Španski tisk o borbi v Sredozemlju

Madrid, 23. maja. s. Listi poudarjajo, kako obsežno je letalsko udejstvovanje v Sredozemlju, in opozarjajo na velike anglosaške izgube letal in ladij zaradi neutrudnega delovanja italijanskega in nemškega letalstva. Glede izgub Anglosasov v afriški vojni piše »Alcazar«: Italija je hotela objavljajoč seznam o izgubah ne samo prikazati dragoceno ceno, ki jo je moral sovražnik plačati za osvojitve Libije in Tunisa, temveč tudi dopovedati, kakšne strahotne izgube je sovražnik utrpel ob poizkusu izkrcanja v Evropi. Če so se Italijani 35 mesecev upirali ogromni sovražnikovi premoči po številu, ki razpolaga s celim kontingentom za oskrbovanje, in mu zadali ogromne izgube ter mu izrabili ogromne sile, si je lahko predstavljati, kakšnega obsega bi bile izgube sovražnika, če bi poskušal vdor v Evropo, ki zahteva pomorski prevoz na stotine tisočev ljudi z vsemi potrebščinami in ki bi morali obvladati v Evropi vojske Osi, ki so po številu močnejše, dobro oborožene ter imajo na razpolago dobra prometna sredstva.

Praznik pehote

Poslanica Nj. Vis. princea Piemontskega vojakom

O priliki praznika pehote je Kr. Vis. princ Piemontski naslovil na vojake tole poslanico:

Rim, 24. maja 1943-XXI.

Vojaki Italije! Na sveti dan smo o priliki spomina na več ko stoletna dejanja naše pehote v tem tretjem letu vojne močno zaposleni. Menjajoče se dogajanje borbe, ki po obsegu in trdnosti prekaša sleherni mejo, ki bi si jo mogli predstavljati, je na slehernem prizorišču operacij še bolj poudarilo vašo vztrajnost in vašo hrabrost. Novo orožje in nova sredstva so se proučevala in uporabljala, da bi obvladali sovražnika; nad vsemi pa se je vselej odločilno uveljavila akcija pehotnega vojaka. Lahko ste ponosni na to, obenem pa morate biti pripravljeni, da vam ta čast nalaga, da še bolj kakor v preteklosti posvetite sleherni svojo duhovno, fizično in umsko silo boljši izpolnitvi vaših nalog, in to neumorno in brez negotovosti. To boste storili v imenu vaših tovarišev, ki so padli za veličino Domovine!

Maršal Italije, vrhovni poveljnik pehote Umberto di Savoia.

Milan, 23. maja. s. Praznik pehote je bil praznovan v duhovni skupnosti med povratniki in borci, ki ovekovečujejo z orožjem slavne tradicije »pravice bitke«. Ob 10.30 je imel imejitelj zlate kolajne Carlo Borsano, vojni slepec in inspektor PNF, slavnostni govor ob navzočnosti zastopnikov oblasti, hierarhov, zastopnikov pehotnih oddelkov, Črnih srajc in vojaških združenj. Carlo Borsani, ki so ga navzoči čisto prekinili z viharim odobravanjem, je govoril o junaških dejanjih pehote, ki je vedno pripravljena za preizkušnjo in za vsako žrtve in je neomajna v odporu ter vzvišena v junaštvu. Nato se je storil spredov po cestah k svetiščih padlih in na spominske plošče, ki spominjajo na najvišjo žrtve pešev brigade »Cuneo«, so bili položeni lovoričevi venci.

Obisk Nj. Vel. Kralja in Cesarja pri letalcih

Rim, 24. maja. s. Nj. Vel. Kralj in Cesar je v spremstvu šefa glavnega stana Kr. letalstva obiskal na nekem letališču na operacijskem področju nova letala letalske armade, pri čemer je prisostvoval nekaterim praktičnim vajam v njihovi uporabi. Ko je zapustil letališče, je izrazil svoje visoko zadovoljstvo.

Zara goreče pozdravlja bataljone Črnih srajc

Zara, 23. maja. s. Tukajšnje prebivalstvo je pozdravilo s toplimi manifestacijami bataljone Črnih srajc, sestavljenih po večini iz skvadristov, ki so premeščeni v druga uporabnostna področja. Guverner Dalmacije je sprejel poveljnika skupine in mu izrazil pohvalo zaradi hrabrega zadržanja oddelkov. Prefekt Barbera, ki ima čin generala Milice, je izročil bataljonom znake, posvečene slavnim padlim, zvezni tajnik pa je sporočil skvadristom pozdrav Stranke ter obdaroval vse legionarje. Železni oddelki so defilirali pred divizijskim poveljnikom, ki je Črne srajce goreče pozdravil in izrazil svoj pones, ker poveljuje vojakom tako trdne fašistične prekaljenosti. Pred odhodom iz Zare so se bataljoni poklonili v svetiščih padlih v vojni in Revoluciji.

Ob četrti obletnici jeklenega pakta

Zagreb, 23. maja. s. Ves tisk posveča obširne članke četrti obletnici jeklenega pakta. »Nova Hrvatska« piše: Italijanski in nemški narod, ki sta bila po prejšnji vojni oslapanjena in brez deleža pri svetovnih dobrinah, sta danes bolj kakor kdaj zedinjena v borbi za svoje svete pravice. Ob strani sil pakta se borijo drugi narodi, ki tvorijo gigantski blok 300 milijonov ljudi, odločenih doseči zmago.
»Hrvatski Narod« pripominja, da pakt ne jamči samo obrambo interesov obeh narodov, temveč vseh mladih narodov Evrope. List zaključuje: Učinkovitost jeklenega pakta je očitna tudi v borbi hrvatskega naroda, kateremu je olajšal uresničenje stoletnih stremeljenj po neodvisnosti, kar dokazuje, kako pomemben je pakt ne samo za italijansko-nemške odnose, temveč tudi za male evropske države.

Bukarešta, 23. maja. s. Listi objavljajo pod velikimi naslovi brzojavke, ki so jih izmenjali Kralj in Cesar, Hitler, Duce in Ribbentrop ob četrti obletnici podpisa jeklenega pakta. Nekateri listi so objavili tudi slike Kralja, Duceja in Hitlerja.

Madrid, 23. maja. s. Tisk poroča o obletnici prijateljskega in zavezniškega italijansko-nemškega pakta in objavlja poslanice Kralja in Cesarja, Hitlerja in Mussolinija ter podčrtava, da tvorita oba naroda neločljivo skupnost pred sleherno sovražno akcijo.

Dragoceni sadovi fašistične agrarne politike

Berlin, 23. maja. s. »Lokal Anzeiger« je danes objavil celo stran pregleda o evropskem poljedelskem položaju. Polovica tega pregleda je posvečena Italiji. Fotografije in diagrami krasiijo članek, v katerem se poudarja, da ugodne vremenske prilike omogočajo letos pridobitev celega meseca pri poljedelskih delih v primeri s prejšnjim letom. Še nikoli ni bilo poljedelstvo tako življenjsko važen činitelj kakor v teh letih vojne zaradi nizkotnega blokiranja, ki so ga sovražniki izkušali izvesti okrog držav Osi in Evrope sploh. List omenja, da je Duce že mnogo let pred vojno spoznal skrajno važnost poljedelstva za življenje države ter mu je posve-

Novi uspehi nemških podmornic na Atlantiku

Deset ladij s 55.000 tonami potopljenih, štiri nadaljnje torpedirane

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 24. maja. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na vzhodni fronti je bilo samo bojno delovanje krajevnega pomena.

V Sredozemlju so nemška letala preteklo noč napadla ladijske cilje in vojaške naprave v pristanišču Djidjelliju.

Podmornice so v hudih borbah potopile v močno zavarovanih konvojih na severnem Atlantiku in med posameznimi lovi 10 ladij s skupno 55.000 br. reg. tonami. Nadaljnje štiri ladje so bile torpedirane. Njihove potopitve zaradi močne obrambe ni bilo več mogoče opazovati.

Neko bojno letalo je z bombnim zadetkom hudo poškodovalo na Atlantiku so-važno trgovsko ladjo. Neka podmornica je nad Biskajskim zalivom sestrelila sovražni bombnik.

Oddelki sovražnih bombnikov so preteklo noč odvrli številne rušilne in zažigalne bombe na Dortmund. Prebivalstvo je imelo izgube in povzročena je bila znatna stvarna škoda. Po doslej razpoložljivih vesteh je bilo sestreljenih 33 napadajočih letal, med njimi v glavnem štrlimotorni bombniki.

Nemška brza bojna letala so večerj ponedel napadli iz nizke višine južnoslo-veški pristaniški mesti Bournemouth in Hastings. V noči na 24. maja je letalstvo z močnimi silami ponovno napadlo ladjedel-nico v Sunderlandu. Na mestnem in pristan-škim področju so nastali zaradi bombnih zadetkov veliki požari.

Pred poletnimi ofenzivami na vzhodu

Berlin, 21. maja. s. V dobi, ko se kakor običajno ob pričetku vojne, piše med drugim vojaški sodruknik DNB, dokončujejo zadnje priprave med poletno dobo, s katero se bo pričela nova vrsta operacij, se lahko trdi, da se na nemški strani izvajajo vsi vnaprej določeni načrti, vendar pa ni mogoče reči, ali gre za obrambne ali ofenzivne načrte. Ni več tajnost, da temeljijo ti načrti na obširnih in točnih iz- sledkih letalstva in posrednih edinic nemške mornarice. Tako ima danes nemško vrhovno poveljništvo jasno predstavo o sovražnikovi razvrstitvi, ki je bila zaključena pred nekaj tedni, in zlasti o vsem, kar je sovjetsko po- veljništvo pripravilo južno od Moskve in na področju Kursa. Po ugotovitvah ima so- važnik namen, pričeti velike poletno ofenzivo in odstraniti nemški klin na področju Orla.

Kar moramo upoštevati, dodaja vojaški so- delavec DNB, predvsem zato, ker bo gotovo znatno vplivalo na potek bodočih dogodkov, je dejstvo, da so mnogi Rusi, Ukrajinci, kozo- ki, Tataři, Kavkazijci predstavniki raznih osvobo- jenih ljudstev in tistih, ki so še pod sovjet- skim jarmom, ustvarili strnjene skupine prosto-

voljcev in se pripravljajo za sodelovanje v bor- bi za dosego svoje neodvisnosti in svobode. Edini stvarni element na vzhodni fronti, za- ključuje vojaški sodelavec DNB, so nagla iz- vrševanja poizkusov napadalnih čet, ki so za- nesljivi napovedovalci bodočih operacij večjih obsežnosti.

Živahno udejstvovanje nemškega letalstva

Berlin, 23. maja. V zadnjih 24 urah so boljševiki izgubili na vzhodni fronti, kakor se doznava iz vojaškega vira 53 letal. Nemški lovci so sestrelili v Sredozemlju 22. maja 15 sovražnih letal. Pred kavkaško obalo je nemško letalstvo večerj potopilo več sovjetskih tovornih ladij. V odseku Krimskaje so nemška bojna letala učinko- vito bombardirala sovjetske železniške zve- ze, zlasti prizadeti sta bili železniški po- staji Volčansk in Kursk, kjer je bilo zažga- nih mnogo vlakov s četami. Doznava se na- dalje, da so lahki bombniki 22. maja po- topili na Severnem morju 3.000-tonsko tr- govsko ladjo.

S finskega bojišča

Helsinki, 23. maja. s. V zadnjih 24 urah se ni zgodilo nič pomembnega na kopnih frontah. Finsko letalstvo je močno bom- bardiralo sovjetsko zaletje in zadelo želez- niške proge in taborišča. V borbi so finski lovci vzhodno od otoka Suursaaria brez izgub sestrelili dve rdeči letali tipa »Lag-3«.

Važno delo malih nemških vojnih ladij

Berlin, 23. maja. s. »Börsenzeitung« prikazuje in opozarja na brezhupno, toda izredno važno delo, ki ga neutrudno opravljajo edince maj- hne in najmanjše tonaže nemške mornarice v Rokavskem prelivu. Članek je napisal kontra- admiral Brüningshaus.

Nemci uporabljajo majhne edince predvsem za izvidniške namene, za nadzorovanje sovra- žnega udejstvovanja ob angleški obali in za morebitno onemogočanje osredotočen in pre- meščanih vojnih ladij, transportnih ladij, izkr- cevalnih edinic, konvojev itd. Poleg izvidniške- ga udejstvovanja majhne edince tudi naglo na- padajo ladje večje tonaže ter enako sovražne edince, zlasti ponoči. Te edince so izredno važne tudi za podmorsko vojno, v kolikor zaposlujejo na tem področju znatne sile torpe- dov, ki bi sicer lahko spremljale konvoje.

Kontreadmiral Brüningshaus ugotavlja kon- čno, da se je delo lahkih edinic vedno bolj uveljavljalo v Rokavskem prelivu in dosego- lo važne vojne uspehe. Potopile so doslej 39 vo- jnih ladij, med njimi 15 rušilcev, nad 140 tr- govskih ladij s približno 600.000 tonami.

Dva junaka z vzhodne fronte

Rim, 23. maja. s. Novi dokazi hrabrosti naših borcev na ruski fronti prihajajo na dan. Poročajo o junaški smrti polkovnika Renata Darija Lupa, ki je padel ob Doncu. Rojen je bil 23. julija l. 1893. Kot rezervni podporočnik se je v juliju l. 1915 udeležil prvih vojnih operacij na avstrijski fronti kot poveljnik oddelka brigade »Regina«. Ranjen je bil 28. oktobra, nato pa se je vrnil na fronto v vrste 113. pehotnega pol- ka. V juliju l. 1916 je postal aktiven čast- nik in si je s svojimi borbenimi krepostmi zaslužil prvo srebrno kolajno, dne 2. no- vembra pa drugo srebrno kolajno pri Novi vasi. Po treh dneh najhujše borbe je hudo ranjen ostal v črti in vzpodbujal k odporu z besedo in zgledom, dokler ni prišlo oja- čenje. V decembru l. 1927 je postal kapitan, v septembru l. 1937 major, 16. sep- tembra l. 1940 pa podpolkovnik. Na ruski fronti se je udeležil dolgega in najtežjega pohoda proti boljševiškim tolpom in obnav- ljal junaška dejanja. Dne 22. januarja je na čelu 3. bataljona 38. pehotnega polka na cesti v bližini Aljievke polkovnik Lupo napadel sovražnika. Ne več mlad po letih, toda trdnega telesa in borbenega duha, je vodil svoje pešce v boj. Položaj je bil te- žaven, nasprotnik močan. »Pojdimo na- prej! Na nas je vrstalo!« je vzklikal na glas in se prvi vrget proti sovražni skupini ter potegnil za seboj oficirje in vojake. Vojak so se tresli za dragoceno življenje svojega poveljnika in navdušeno z zgledom so mu sledili z enako vneto, smatrajoč se skoraj za neranljive. Mladi so bili in tudi polkov- nik je bil mlad. Zdelo se je kakor da gre za igro ali manever. Napredoval je kakor v paradi z dvignjeno glavo, prezirajoč ne- varnost in vzklikal: »Naprej, dečki!« Tu je bila njegova zadnja in najvišja vzpodbuda. Trenutek nato so mu krogle iz strojne preb'le prsa. Njegovi možje so nadaljevali napad po kratkem oklevanju, šli so naprej s še večjo smelostjo in premagali sovra- žnika.

Junaška učiteljica

Cattaro, 23. maja. s. Osnovnošolski uč- teljci Margheriti Comai, ki služi v cat- tarski pokrajini, je bil podeljen križec za vojaško hrabrost z naslednjo obrazložitvi- jo:

Kot edina italijanska žena, učiteljica v neki vasi, ki je bila nedavno anektirana, je vztrajala, ko se je majhna posadka, ogrožena od uporniških tolp, utrdila v ne- kem poslopju med vojak in ni odšla na varno drugam, kakor so ji svetovali ostali prebivalci, temveč je ljubeznivo negovala nekatere ranjence. Ko so jo večkrat pro- stili, naj se oddalji, je ponosno odgovorila, da je njena dolžnost sedeti tam, kjer je njeno, čeprav skromno delo lahko koris- no bratom pod orožjem. Izkazala se je kot žena izbranih svojcev, plemenitosti čustvovanja in goreče ljubezni do domo- vine. — Gornji Orahovac, Balkan, 16. de 14. februarja 1942-XX.

Razpust Kominterne

Novi sleparski maneuver Kremlja naj bi preslepil protiboljševiško razpoloženo prebivalstvo v Angliji in Ameriki

Stockholm, 23. maja, s. V. »Pravda« z dne 15. maja je bil objavljen sklep predsednika kominterne, na podlagi katerega se razpušča komunistična internacionala kot vodilno središče komunističnega gibanja v posameznih državah. Razpust tretje internacionale, ki se je izvršil po uradnem priznanju vseh komunističnih strank v vseh državah, ko so povezane kot klientela Angloameričanov, je nov propagandni maneuver Moskve, katerega sta verjetno nasvetovala Stalinu Roosevelt in Churchill, ki sta v velikih skrbih zaradi naraščajočega pritiska protiboljševiškega gibanja, ki se pojavlja v državah, povezanih s Sovjetsko zvezo. Toda trik je preveč očitno ter spekulira preveč na človeško omejenost da bi mogel kugar koli preslepiti. Znano je, da se komunisti v raznih državah sveta nadvide, vodijo in neposredno nadzorujejo iz Kremlja. To je gibanje za svetovno revolucijo in kominterni, ki je istovetna z moskovsko vlado, ne more sama sebe odpraviti. Tretja internacionala skuša zdaj odvreči svojo krvavo in barbarstvo prepojen obliko. Pod novim videzom pa osrednji odbor tretje internacionale nadaljuje svoje delo v stalnem stremeljenju po svetovni revoluciji. S tem sleparstvom hoče ta Roosevelt in Churchill popularizirati med anglosaškim prebivalstvom nenaravno zavezništvo z boljševiki. Toda sleparija je očitna in tudi groteskna.

Berlin, 23. maja, s. V. Razpust tretje internacionale je predmet beležke Politicno-diplomatske korespondence, ki prikazuje v svojih osnovnih argumentih mnenje nemškega tiska, kateri se obširno bavi s tem novim maneuverom boljševiške propagande in angloameriške propagande. Poluradna beležka meni, da se je moral Stalin poslužiti hote ali nehotega tega izrednega ukrepa potem, ko so se izjalovili njegovi prvotni načrti, da bi lahko prisostvovali borbi evropskih narodov kot navidezno desinteresirani gledalci in da bi potem ob pravem času, ko bi se mu zdelo stvari dozorele, posredoval in kot tretji imel dobiček v prepripi dveh. Ko se je to upanje razblinilo, se je moral Stalin rehabilitirati pred svojimi novimi anglosaškimi in ameriški zavezniki. Moral si je ustvariti novo politično devizno pred drugimi narodi sveta, katerih sodba o boljševiški Rusiji je bila vse prej kakor dobrohotna. Odveč je pripomniti, da je ta ukrep Kremlja čisto formalen in je nekakšna krinka, s katero upa prevratno in uničevalno boljševiško delovanje kakor prej in morda še bolj doseči svoje namene. Gre torej samo za maneuver čisto spekulativnega značaja, da bi se uvedla v sovjetsko politiko nova zvijača, ki ne more preslepiti nikogar, kdor pozna metode boljševizma, čeprav je zelo rafinirana. Ni mogoče niti govoriti, nadaljuje list, o pravčnem presenečenju. Od zaključku zatrjuje beležka nemškega zunanjega ministrstva, da je vrhovni svetelj brzokone na Rooseveltove nasvete odpravil tretjo internacionalo, da bi namesto nje zaigrala sedanemu političnemu trenutku primernejša vloga. Razpust komunistične internacionale se mora smatrati za enega izmed najbolj rafiniranih propagandnih maneuverov boljševikov. Beležka, ki obravnava razloge, zaradi katerih je Stalin izvedel ta sklep in s katerim bo trinog v Kremlju lahko odslej nadaljeval in celo še bolj ojačil svojo boljševiško kampanjo na svetu in zakrinkal svoje prevratno udejstvovanje pod zaščito mednarodnega prava, ki mu lahko odpre vrata v razne države v zakoniti obliki, se trdi nadalje, da se bo Stalin predstavljal kot zastopnik narodne Rusije. Roosevelt je brzokone dopovedal zavezniku, da je prišel primeren trenutek, ko se mora gledati na nasprotno struje ameriške javnosti zakrinkati s plaščem nacionalizma. V Evropi, podčrtava dopisnik DNB, imajo vsi odprte oči in nikogar ne more več preslepiti sleparija take vrste.

Berlin, 24. maja, s. Ponedeljski listi se obširno bavijo z razpustitvijo komunistične internacionale, ki jo je odredil Stalin, in objavljajo predvsem odmev dogodka po vsem svetu, zlasti v Italiji, Španiji in v nevtralnih državah. »Völkischer Beobachter« piše, da je po komentarjih, ki jih je Stalinov sklep zbudil v sovražnem taboru, lahko razumeti, da gre v bistvu za propagandni maneuver po ukazu mednarodnega židovstva. List podčrtava, da je šef švedskih komunistov Sven Linderot nesramno zatrdil, da so vsa sredstva za uresničitev svetovne revolucije in za doseg oblasti nad svetom dobra. To dokazuje, da razpust internacionale ni prišel nepričakovano. — »Zwölftuhrblatt« poudarja, da je Kominterni skupek najbolj znanih anarhistov iz vsega sveta in vodstvo svetovne revolucije. V nobenem primeru se ne more boljševizem odreči tretji internacionali, kajti to bi pomenilo odreči se lastnim izvorom. Če bi se Stalin res odločil odstraniti to ustanovo, bi moral najprej obračunati z boljševizmom in nato še sam izginiti. Bržkone misli Churchill in Roosevelt, da bosta izkoreninila na ta način boljševizem, ki ga imajo prebivalci njihovih držav pred boljševizmom, toda s tem dokazujejo otroško naivnost in nenavadno omejenost.

Bukarešta, 24. maja, s. »Cuventul« komentira razpustitev kominterne in trdi, da gre za enostavno taktiko s katero se namerava spraviti v zmoto tiste, ki bi bili pripravljeni verovali v spreobrnitev boljševizma. Maneuver hoče nadalje olajšati udejstvovanje komunističnih organizacij v raznih državah ob zaključitvi odgovornosti moskovske vlade.

Madrid, 23. maja, s. Napovedano razpustitev komunistične internacionale so sprejeli tu s skrajno hladnostjo. Tukajšnji krogi jo smatrajo za zahrbtni maneuver Stalina, ki bi rad imel svobodno roko v vodstvu komunističnega gibanja v vseh državah, obenem pa se otresele sleheme odgovornosti. Po svetovni vojni ustvarjena okolščina, zaradi katerih Moskva »pripoveda« razpust komunistične internacionale, se prikazujejo kot nujnost za Stalina, da si pridobi s hinavskim maneuverom zaupanje velikih množic Amerike in Anglije, ki so sovražne komunistizmu, njegov cilj pa ostaja vedno isti, boljševiziranje sveta.

List »Arib« se bavi v uvodniku o razpustu komunistične internacionale, dekretirane iz Moskve, ter opozarja na hinavščino tega ukrepa, ki je samo izvajanje stare zapovedi Karla Marxa, da je treba podre-

ditati načela neposrednim nujnostim, kar je komunistem v vsej svoji zgodovini vedno delal. Sklep hoče prikazati, da se Rusija sedaj bori samo kot narod, neodvisno od svojega političnega bivanja, in da so komunistične skupine v ostalih državah narodne stranke, ki nimajo ničesar opraviti s svetovno organizacijo Sovjetske zveze. Trik ni mogel nikogar presenetiti, ker je tako jasen, kakor igra v zvezi s katynsko jamo. Sedmi svetovni kongres tretje internacionale je l. 1935. prepustil svojo nalogo ljudskim frontam, hčinec se, da se je komunistični odposlancu na meščanskim levičarskim skupinami in na ta način je rdeči car lahko presenetil navadne demokrate. Mi že vemo, kaj je komunistično sodelovanje z levičarskimi republikanci in o tem ve nekaj tudi Francija. List nadaljuje takole: Današnji maneuver ni prav nič drugačen kakor tedanji in ne bo škodoval nikakor udejstvovanju tretje internacionale, kajti komunisti vsega sveta prav dobro vedo, čemu služijo in kako morajo služiti, poznajo taktična načela Marxa, Lenina in

Anglosaško mešetarjenje z Moskvo

Zakulisne spletke se nadaljujejo in anglosaški zavezniki zahtevajo drug od drugega pomoči

Berlin, 24. maja. V tukajšnjih krogih beležijo z ironijo vse, kar poroča anglosaško časopisje glede Daviesovih razgovorov v Moskvi. Razumljivo je, da jim pripisuje velik pomen, vendar je značilno, da skuša obenem na vse načine prepričati čitatelje. Tako poročajo, da je prvi sprejem Daviesa pri Stalinu trajal tri ure in da je banket, ki ga je Molotov priredil na čast Rooseveltovemu odposlancu, potekel v prirščnem ozračju, kakršnega kronika sprejemov v Kremlju ni še doslej beležila.

Se bolj zanimiva, da ne rečemo smešna, pa so nekatera odkritja o vsebini predsednikove poslanice, izročene Stalinu, kakor tudi o zaupnih sporočilih, ki jih je Davies sporočil sovjetskemu maršalu v smislu navodil, ki jih je v zadnjem hipu prejel iz Washingtona, v zadnjem hipu namreč — po odobritvi vojaških načrtov, ki so jih šefi glavnih stanov zavezniških oboroženih sil predložili po svojih posvetih. Nastaja sum, da je namen vseh teh izlivov anglosaške propagande, da pripravijo uspravno ozračje v pričakovanju povsem drugega razvoja, kakor so si ga zavezniki pred časom zamislili in ki bi moral biti sedaj uresničen.

Ta sum, pripominjajo v tukajšnjih političnih krogih, je razviden celo iz uvodnika nekega ženevskega lista, torej nevtralnega dnevnika, ki ni nikdar pokazal prevelike vneme za nemško stvar. Ženevski list piše namreč na nekem mestu, da je med zavezniškimi velesilami samo navidezna enakost pogledov in načrtov. Iz tega pa izhaja, da sta se Velika Britanija in Amerika, čeprav sta se polastili prednjih postojank afriške celine, znašli v strateškem pogledu v istem položaju kakor prej. To dokazuje med drugim dejstvo, da je njuna politika nasproti Moskvi ostala nespremenjena, odnosno, da je še bolj subtilna.

Zdi se, da hočejo Anglosasi pred svojim poskusom izkrcanja na evropski celinj dobiti neko zagotovilo od Stalina, namreč, da bodo tudi Rusi prešli v napad od Baltika do Črnega morja. Stalin pa zopet zahteva, naj se zavezniki odločijo odpreti tako zvano »drugo boljšice«, da bi se nemški pritisk na vzhodu zmanjšal in da bi se mogle sovjetske oborožene sile z bolj-šim upanjem v uspeh pripraviti za novo poletno bojevanje. Najlepše pa je, da obveznih zagotovil ni bilo doslej ne z ene ne z druge strani; Churchill je bil v svojem poslednjem govoru celo precej dvoumen glede odprtosti tako zvanega drugega boljšice.

To so razlogi, zaradi katerih je Davies prinesel s seboj uradno povabilo za sestanek v troje, ki naj bi bil v kraju, zelo oddaljenem od Zedinjenih držav, morda v Vladivostoku. Ako bi Stalin to povabilo sprejel, bi bil Churchill pripravljen pokazati še nekaj časa v Washingtonu. Vladivostok bi bil baže idealen kraj za tak sestanek, ker bi tja lahko prišel tudi Cankajšek.

Ako bi se Stalin ne odzval tem Rooseveltovim pobudam, bi bil Davies pooblaščen, da mu sporoči, kar bi mu sicer osebnostno sporočila Roosevelt in Churchill, namreč neka obvezna zagotovila glede drugega boljšice in glede nekaterih bolj ali manj kočljivih perečih političnih vprašanj. Beneš, ki se kakor znano tudi muči v Washingtonu, bi takoj nato odpotoval v Moskvo kot pooblaščenec raznih interesirancev, včetrš Poljake, Skratka, po pisanju švicarskega tolmača se zdi, da Angleži in Američani navzlic vsem svojim uspehom in navzlic ojačenju njihovega vojnega stroja še vedno ne drže noga za ročaj, niti nasproti svojem sovjetskemu zavezniku.

Dejstvo je namreč takšno, da vsaka izmed pomembnejših »zavezniških« sil samo streže drugi po življenju in da druga drugi niti najmanj ne zaupa. To pa seveda ne pomeni, da bi bil vojaški položaj drugačen v primeru, če bi med njimi zavladala popolna enakost naziranj. Nihče izmed »združenih narodov« se namreč ne zanaša na svojo moč in bi si zato hotel zagotoviti tudi pomoč drugega naroda, preden bi se spustil v nove vojaške akcije. Stalin pa se upravičeno boji, da bi v primeru, ako bi se prvi ločil bojev, samo opogumil Anglosase k temu, da bi v Evropi tvegali čim najmanj in da bi osredotočili vse svoj napred samo na Azijo, kjer se seveda sovjetski interesi drugačni kakor britanski ali ameriški.

Giselher Wirsing, eden izmed najuglednejših nemških publicistov, je v listu »Hamburger Fremdenblatt« napisal v zvezi s tem med drugim: »Politična vprašanja, ki zanimajo Stalina, pa se ne nanašajo samo na Poljsko, baltične države in še kako drugo obrobno državo, temveč tudi na azijske in afriške dežele. Ki so precej oddaljene od sovjetskega življenjskega prostora.« Wirsing navaja v tej zvezi delo Kominterne v nekaterih državah Bliznjega vzhoda, kakor v Iraku, Iranu, Siriji, Libanonu in Egiptu, kjer komu-

Opozorilo

Tiskovni urad Visokega komisariata obvešča:

Do 31. maja t. l. morajo lastniki sami poskrbeti za odstranitev zidnih lepakov, ki se nanašajo na že zastarele dogodke ter so izpostavljeni v trgovinah in v javnih lokalih v mestu in v občinah pokrajine.

Določba se ne nanaša na zidni časopis »Lubiana novac«.

Ako lastniki ne bodo v določenem roku poskrbeli v tem smislu, bodo odstranitev izvršile občine na stroške prizadetih.

Stalina in vilo, da določa čl. 30 kominternskih statuten, da mora biti komunistična stranka vedno pripravljena pretvoriti se na skrivaj. Metamorfoza, pod katero se predstavljajo sedaj te stranke, je ta, da hočejo veljati za narodne stranke in se bodo lahko še ponudile za sodelovanje v že obstoječih vladah in v možnih bodočih vladah, toda, kdo jim bo lahko verjel? Ni mogoče, da bi se kdo našel, ki bi jim verjel. Ob zaključku pravi list, da ostaja cilj komunistične internacionale vedno isti, rdeča revolucija, ki sta jo svetu napovedala v komunističnem manifestu Marx in Engels v drugi polovici prejšnjega stoletja, čeprav spreminja komunistična internacionala svojo obliko, ker ni primerna sedanjemu trenutku.

nistična stranka naglo narašča. Seveda bi pa po mnenju Wirsinga ne bilo nič čudnega, ako bi boljševiki navzlic temu hoteli še nadalje ohraniti vsaj etiketo in utegnili bi se celo zgoditi, da o priliki Daviesovega obiska vprizore razpust Kominterne.

Kakor da bi bil Wirsing to že pričakoval, je agencija Reuter zmagoslavno objavila, da se je tretja internacionala sama razpustila. Na zadevni seji v soboto dopoldne v Moskvi je neki govornik razložil, da Kominterni »nima več pogojev za obstoje«. Isti govornik je naposled izjavil, da boljševizem ni izvozno blago, temveč samo notranjepolitično sredstvo za doseg nekega vojaškega cilja. Ta vojaški cilj naj bi bil uspešen odpor proti pričakovanemu nemškemu napadu, ki ga je Hitler napovedal že v svojem političnem evangeliju »Moja borba« l. 1923.

Samo razpust Kominterne smatrajo v Berlinu za enega izmed najbolj fantastičnih trikov moderne politike in za strategijo, ki ji po iznajdljivosti ne odrekajo izvirnosti, ki pa je na drugi strani vendarle preveč očita, da bi mogla kogar koli preslepiti ali zapeljati. Zastopnik nemškega zunanjega ministrstva je dejal: »Stalin je razpustil tretjo internacionalo, ker je že ustvaril četrto, ki naj bi po njegovem upanju pomenila boljševiško Evropo.« — Jasnno je, da se Nemčija ne bo pustila vplivati po tem novem »bluffu«, boljševizem bo pobijala in ga uničila ne glede na obliko ali krinko, s katero se bo pojavil. (Il Piccolo.)

Minister Rosenberg o odločitvah trenutnih vojne

Berlin, 23. maja, s. V svojem govoru, ki ga je imel v Limburgu pri Frankfurtu, je minister Rosenberg na velikem zborovanju izjavil med drugim, da se nahaja danes nemški narod v odločilnem trenutku svoje zgodovine in se mora zaradi tega boriti za svoj obstoj. Mi vemo, je dejal govornik, kakšni so načrti naših sovražnikov glede nemškega naroda. Uresničiti hočejo, kar niso dosegli leta 1918., uničenje kulturnih vrednot nemške omike in nemškega naroda. Roosevelt zahteva brez-pogojno kapitulacijo Nemčije in Stalin dela žalostne načrte za preselitev milijonov Nemcev v Rusijo, kjer naj bi obnovljali v sedanji vojni porušena mesta in bili vpreženi v sovjetski jarem pod bičem GPU. To bi pomenilo stalno suženjstvo za narod. Anglija podpira in vzpodbuja take načrte. Nemčija, ki je stoletja bdela ob vzhodnih mejah in se upirala vdoru tolpe s step, je danes tako zasovražena, da za označenje tega sovraštva ni mogoče najti primera. Ta vojna, je zaključil Rosenberg, je dobila najvišji pomen. Hoče med drugim zagotoviti prehrano vsem evropskim narodom in naši vojski se na vzhodu bore prav za doseg tega cilja.

Strah Londončanov zaradi nemških letalskih napadov

Stockholm, 22. maja, s. Londonski dopisnik lista »Svenska Dagbladet« poroča, da je silna eksplozija, ki so jo slišali pretekle soboto med letalskim napadom nemških bombnikov na London in ki ni bila podobna običajnim detonacijam po bombah, v ospredju razprav in domnev med angleškimi izvedenci. Javnost se nagiba k naziranju, da je moral biti zadet kak važnejši objekt, o katerem oblagosti nčeto izdati podrobnosti iz znanih razlogov, tehnični strokovnjaki pa hkrati vprašujejo, če ni začela Nemčija uporabljati novo vrsto bomb z izredno močnim učinkom. Z vojaške strani ugotavljajo samo dejstva, so pa v ostalem skrajno molčeči. Čim dalje bolj pogosti napadi nemškega letalstva na London so do skrajnosti razvili živce prebivalstva in pristojne oblasti že razmišljajo, ali bi ne bilo umestno uvesti nov način za letalski alarm, in sicer v tej obliki, da bi mu dali močnejši poudarek, če bi bilo napadajočih letal več ali manj. Po drugem predlogu, ki prav tako ne more imeti nobenih koristi, naj bi bil dan znak za končano nevarnost šele ob zori, čeprav bi se napad že mnogo prej končal, in sicer zato, da bi se prebivalstvo med nočnimi napadi ne sprevajalo v posteljo in se moralo potem pri ponovnih napadih tri ali štirikrat zaporedoma zopet zatekati v zaklonišča. Da bi znake siren popolnoma odpravili, kadar bi šlo za manjše napade, pa si tudi ne upajo iz strahu, da ne bi drobci topniških izstrelkov po nesreči zadevali ljudi na cesti, kakor se je že čisto dogajalo.

Uvedba živilskih nakaznic na Portugalskem

Lisbona, 23. maja, s. Listi javljajo, da se bodo od jutri naprej začele na Portugalskem razdeljevati živilske nakaznice za prebivalstvo.

Naročite se na romane DOBRE KNJIGE

Zarimiv ameriški dokument

Maurizio Claremoris je objavil te dni v listu »Il Regime Fascista« zanimiv članek, v katerem navaja značilen ameriški dokument o zavezništvu anglosaških demokracij s Stalinom. Ugledni pisec piše med drugim:

»V Zedinjenih državah so še vedno ljudje, ki še niso izgubili glave, ali pa, da se bolje izrazimo, ki jih židovski fanatizem še ni ovojil in ki zato z vso odvratnostjo mislijo na zavezništvo s Stalinom in na njegove posledice.

Nedavno je ameriška revija »The American Mercury« v New Yorku objavila »odprto pismo podpredsedniku Wallaceu«, ki ga je napisal Eugen Lyons in v katerem prihajajo ta čustva povsem jasno do izraza. Lyonsova kritika se nanaša na govor, ki ga je imel Wallace na kongresu ameriško-sovjetskega prijateljstva. Mnogi Američani so že pred tem motrili navdušeno sodelovanje Wallacea na tem zborovanju z odporom. Udeležili so se ga tudi mnogi izolacionisti, ki so prej čisto napadali vlado, ki pa so se spremenili, čim je Rusija stopila v vojno.

Po teh ugotovitvah prehaja Lyons k stvari in ugotavlja najprej, da sicer občuduje ruski narod, saj ga dobro pozna, ker je bil v Rusiji od l. 1928 do leta 1934, toda njegov odpor proti ekscesosovjetskega sistema narašča prav v sorazmerju z njegovo ljubeznijo do žrtve, namreč ruskega naroda. Zato Lyons ne deli slavošpevov, ki jih je Wallace izpel o sovjetskem režimu. Razumel bi, ako bi državni funkcionar previdno kaj zamolčal, ne more pa razumeti, ako skuša preslepiti svoje rojake s tem, da proslavlja kot napredek in celo kot demokracijo najbolj odvratne pojave sovjetskega režima. Bolje bi bilo, ako bi se tudi Wallace držal Stalinovega realizma, ki sicer priznava angloameriško vojaško pomoč, ki pa prav nič ne opravičuje ekscesov kapitalizma in tudi ne podpira ruskih zagovornikov kapitalizma.

Ena izmed velikih skrivnosti sedanjega časa je ta, da se smeta kritizirati Roosevelt in Churchill, ne pa Stalin, da se sme napovedovati in želeči socialna revolucija v Angliji in Zedinjenih državah, ne pa v Rusiji, in da smeta Willkie in Stalin delati hrup s svojimi zahtevami po drugem boljšici v Evropi, medtem ko je prepovedano govoriti o vprašanju drugega ruskega boljšice proti Japonski. Odgovor na vse te čudeže je lahek: Roosevelt in Churchill vodita vojno z rusko kožo in če bi bili Rusi poraženi ali bi se morali umakniti, bi se smatrala za izgubljena.

Na drugi strani pa imajo Američani nedvomno pravico vedeti, ali bodočim naslednikom na predsedniškem mestu govori resno, ko se izreka za »gospodarsko demokracijo« in »vzgojno demokracijo«, kakršni sta v Rusiji, ali pa, ko išče »srednjo pot« med ameriškim in sovjetskimi sistemom.

Dan pred Wallaceovimi izjavami je govoril tudi Stalin. Odkrito je priznal razlike med režimi. Bilo bi smešno, je dejal, ako bi zanikali razliko med ideologijami in socialnimi sistemi držav, ki tvorijo angloameriško-sovjetsko zvezo. Zanimivo je, da ni govoril o Kitajski, ker je Rusija v daljnovzhodnem konfliktu nevtralna. Svoj govor je zaključil s pripombo, da te razlike ne izključujejo skupne akcije proti skupnemu sovražniku. — Wallace pa ni šel po tej poti; trdil se je nasprotno, da bi skril na minimum razlike med ameriškim in sovjetskimi sistemom, prikazujoč samo neke navidezne podobnosti, dočim je zamolčal vse »neugodno«. V Ameriki je marsikaj napačnega, toda navzlic temu primera z Rusijo

prav gotovo ne predstavlja najboljšega načina dokazovanja.

V svojem govoru, nadaljuje Lyons, ste vi, Wallace, namignili na zlorabe, in izhajajo iz demokratskega sistema: »Ko je Rusija opazila nekaj zlorab politične demokracije, je podprla razvoj gospodarske demokracije. V nekem smislu obstoji praktično ravnanje med gospodarsko in politično demokracijo. Rusija in Zedinjene države so se trudile, da bi dosegle to praktično srednjo pot.« Ako tako govori takšna osebnost je precej čudno, vsekakor pa se s tem izogiba bistvu vprašanja, da je namreč absolutna diktatura, dočim so Zedinjene države demokracija. Ni niti besed niti dejanj, ki bi mogla izpolniti vrzeli, ki ločijo državo diktatorske policije s krvavimi »čistkami«, koncentracijskimi taborišči in milijoni politično brezpravih ljudi od demokracije, kakršna je ameriška.

Zares, nadaljuje Lyons, težko je verjeti, da bi vi zares mislili, da je Rusija »gospodarska demokracija«. Morda ste slabo obveščeni, čeprav pa bi bila dejstva, ki ste jih navedli, točna, ste vprašanje povsem napačno postavili. Svojevoljno ste trdili, da sta politična in gospodarska demokracija dva nasprotna tečaja, ki bi ju ne bilo mogoče spraviti v sklad, češ, da bi se v najboljšem primeru lahko iskala med njima samo »srednja pot«. Mi bi se torej morali boriti za ta kompromis, ne da bi upali v medsebojno dopolnitev.

Ako postavljate vprašanje v takšni obliki, sprejemate, ne da bi se tega soml zavedali, klasično pravilo totalitarizma, da sta gospodarska varnost in politična pravica nespravljiva in da je mogoče prvo doseči le za ceno druge. V tem pogledu bo dala odgovor zgodovina.

Vse to pa seveda ne more omiliti dejstva, da je takšne misli izrekel funkcionar, ki se je zavedal, da bo zagovarjal ukaz o pravicah v vladi, ki temelji na nasprotnem načelu, namreč na načelu, da politična demokracija ne izključuje gospodarske pravičnosti.

Šele, če se odločimo za protidemokratsko misel, da se politična demokracija in gospodarska pravičnost izključujeta, lahko govorimo, kakor ste vi govorili, o »vzgojni demokraciji«, ključujoč pri tem na državo, kakršna je Rusija, v kateri nihče ne sme čitati, pisati in misliti, češar ni potrdil Stalin, in kjer sta vzgoja in propaganda ena in ista stvar. Samo tedaj je mogoče ceniti »gospodarsko demokracijo« pri sistemu, v katerem so delavci vezani na državna podjetja, kmetje na zemljo, ki je državna last, kakor stari sužnji, v katerem je v vsaki tvornici policijski agent, kjer se kaznujejo stavke s smrtjo in kjer vodijo milijone ljudi s polico v delovna taborišča. Ako je res, da stremimo po sovjetskem gospodarstvu, potem je to žalostna vest. Vsekakor pa morate vi, Wallace, kot ameriški funkcionar, ki ste se s prisego zavezali spoštovati ameriško ustavo, preprečiti to stremljenje. Da ne bo nesporazumov, moramo vsekakor pribiti, da se ameriški narod ne bori za vaše praktično ravnanje med demokracijo in sovjeticizmom.

Tako je Lyons pisal v reviji »American Mercury« in njegov članek je pomemben, ker nam odkriva, v kakšnem neprijetnem položaju se je znašel velik del ameriške javnosti sprito nenaravnega zavezništva s Stalinom, predvsem sprito stalnega boljševiziranja, ki je Roosevelt najpril pristal samo zato, da bi ustregel toli mednarodnih židov, ki ga podpira, in da bi se priljil tako tudi Stalinu. Toda na dlani je vzrok židovska tolpa služil, ameriški narod pa bo v vsakem primeru tisti, ki bo — plačal račune.

Naš lesni trg v lanskem letu

Letno poročilo Ljubljanske borze za blago in vrednote vsebuje daljša izjava-nja o stanju na našem lesnem trgu. Iz tega poročila posnemamo med drugim naslednje:

V začetku lanskega leta je bilo na našem lesnem trgu mnogo povpraševanja po lesu vseh vrst, žal pa je bila proizvodnja precej omejena in tudi zaloge niso zadostale niti za najnujnejša naročila. Stare pokrajine Kraljevine, ki so bile že pred vojno glavni odjemalec našega lesa, so še povečale svoje zanimanje za naš les, zlasti za drva in celulozni les. Večje italijanske pooblaščenec tvrdke so zaključile izredno velike količine drva, celuloznega in janskega lesa, kar je imelo za posledico nenavaden dvig cen, ki jih je bilo težko kontrolirati. Ker je na drugi strani pretila nevarnost, da bo zaradi znatnega izvoza zmanjkalo drva v sami pokrajini, so bile z uredbo Visokega komisarija sredi leta uradno maksimirane cene mehke-mu lesu (rezanemu in tesanemu), kakor tudi parjeni in neparjeni bukovini. Ukiniti so bili zasebni nakupi, kontrola glede omenjenih vrst lesa pa je bila poverjena Gozdni milici. Obenem so bile vse zaloge popisane in postavljene pod zapor. Razne uredbe in razna navodila merodajnih sindikatov so šla za tem, da se tudi naša lesna trgovina kolikor mogoče prilagodi sistemu trgovanja z lesom. Ki že več let velja v ostali Kraljevini. Uveden je bil sistem nominiranih, to je za izvoz pooblaščenih tvrdk iz naše pokrajine. Vsi ti ukrepi so imeli namen, omejiti prekomerni izvoz in uvesti nadzorstvo nad proizvodnjo, prodajo in potrošnjo lesa.

Zaradi naraslih stroškov proizvodnje in prevoza so tudi cene trdemu lesu narasle, vendar še daleč ne v razmerju, ki je pred vojno veljalo v primeru z mehkim rezanim lesom. Borzni promet je vsega dosegel 768 vagonov nominalnih zaključkov.

Proizvodnja mehkega rezanega lesa je bila lani omejena. Sredi leta so bile zaloge dane na razpolago Korporacijskemu ministrstvu z izjemo škokret in desk do 18 mm. Razpoložljive količine tramov so bile odpradne že v prvi polovici leta. Nova proizvodnja pa je izvirala po večini iz predelov, ki so morali biti posekani.

Tudi po bukovini je bilo skozi vse leto živahno povpraševanje, tako po hlohdi za lučenje, kakor po parjenem in neparjenem blagu. Posebno zanimanje je vladalo za plohe v debelini najmanj 55 mm. Poudarba je bila v splošnem majhna, ker so zaloge že prej pošle. Zelo živahno je bilo povpraševanje po hrastovini. Skromne razpoložljive zaloge so bile z lahkoto prodane. Takoj je bilo prodano tudi vse razpoložljivo blago ostalih vrst lesa, tako oreha, javorja, bresta, jesena itd.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Torek, 25. maja, ob 18: Viverre insiemme. Gostovanje italijanske gledališke družine »Renzo Ricci«. Izven. Cene od 20 lir navzdol.

Sreda, 26. maja, ob 18: Il piccolo santo. Gostovanje italijanske gledališke družine »Renzo Ricci«. Cene od 20 lir navzdol.

Gostovanje italijanske gledališke družine »Renzo Ricci«. Danes bodo igrali igró C. G. Viole: »Vivere insieme« (skupno življenje). Dejanje igre se dogaja v današnjih dneh. Osebe: Lorenzo — Renzo Ricci, Magda njegova žena — Eva Magni, Guido Fiore — Tino Bianchi, Ferrantejeva — Lola Braccini, Antonio — Manfredi Bianchi, advokat Giurini — Gastone Ciapini, Režiser: Renzo Ricci; scenograf — E. Kaneclini.

Tretje in zadnje gostovanje Renzo Riccijeve skupine bo v sredo, ko bodo igrali dramo znane italijanske dramatik Roberta Bracca: »Il piccolo santo« (Mali svetnik). V tej petdejski drami nastopajo sledeče osebe: Don Fiorenzo — Renzo Ricci, Giulio — Giulio Oppi, Annita — Eva Magni, Barbarello — Tino Bianchi, Sebastiano — Arnoldo Mortelli, dr. Finzio — Gastone Ciapini, Reginala — Franca Viglione, Rosaria — A. Maria Bottini, Lisetta — Pina Borriore, Mariuccia — Elda De Cesari, Remigio — Manfredi Bianchi, slepec — Edoardo Grizzo. Dejanje se godi v vasi Montana de tre Pizzi, v okolici Neaplja. Režiser: R. Ricci; scenograf: E. Kaneclini.

OPERA

Torek, 25. maja: Zaprtó.
Sreda, 26. maja, ob 18: Prodana neve-sta. Red Sreda.
Četrtek, 27. maja, ob 18: Madame Butterfly. Red Četrtek.

Romane »Dobre knjige« dohite po znatno nižnji ceni, ako se na nje naročite. Naročnike sprejemajo v Ljubljani uprava naših listov in Narodni tiskarni in njeni inkasanti, v Novem mestu pa tamkajšnja podružnica naših listov. Iz drugih krajev se lahko naročniki prijavijo po pošti.

Kronika

* Kralj in Cesar je kupil sliko slikarja, ki je padel v Tunisu. Kralj in Cesar je te dni kupil za svojo zasebno zbirko sliko »Pokrajina v snegu«, delo Miceia Colomba, slikarja, ki je padel na tuniskem bojišču. Imenovana slika je bila nelovno razstavljena na kolekciji pokojnikovih del.

* Konec šolskega pouka na Madžarskem pred binkoštni. Madžarski uradni list je te dni objavil, da bo letošnji poslednji učni dan na vseh madžarskih šolah 2. junij. Završni izpiti morajo biti opravljeni od 5. do 8. junija. Letos ne bo zaključnih slovesnosti in letovinskih nastopov.

* Obilna pošta vojnih ujetnikov preko Vatikana. Informacijska pisarna vatičanskega mesta sporoča, da je prejela v zadnjem času na tisoče sporočil od italijanskih vojnih ujetnikov iz Avstralije, Indije, Južne Afrike, Zedinjenih držav Amerike, iz Kanade in iz Egipta. Pošta bo postopoma dostavljena naslovnikom.

* Smrt profesorja Chiovende. Pred dnevi so italijanski listi zabeležili, da je na tragičen način preminula gospa Luisa Matricardi, soproga znanega italijanskega patologa prof. Maria Chiovende, predavatelja za patologijo na milanski univerzi. Profesorja Chiovende je v mestu smrti tako presunila, da ga je od žalosti zadela kap. Profesor Chiovenda je bil eden najmlajših italijanskih vseučilišnih profesorjev v medicinski stroki.

* Proslava 300letnice smrti Gerolama Frescobaldija. Italijanski listi beležijo, da bo letos v jeseni proslava 300. obletnice smrti Gerolama Frescobaldija in sicer v Ferrari. Ob tej priložnosti bodo priredili posebne glasbene svečanosti, pri katerih bodo sodelovali gojenci odtodne glasbene šole, ki nosi Frescobaldijevo ime. Kompozit Catalica, ravnatelj glasbenega zavola Frescobaldi v Ferrari, je za to priložilo zložil posebno kantato za sopran, tenor, bariton, petorgijski zbor, orkester in orgle. Kantata se bo na Frescobaldijevih svečanih prireditvah izvajala.

* Zimske čevlji za ženske. Ministrstvo za korporacije v Rimu je izdalo navodila, iz kakšnega usnja se smejo izdelovati tipizirani ženski čevlji za zimo. Za zgornje dele ženskega zimskega obutja se smejo uporabljati samo strojne začije kože in usnje iz ribje kože ter kože različnih plazilcev. Ne sme se pa uporabljati za te vrste čevljev usnje iz telečjih, konjskih, kozjih in ovčjih kož. Takšno usnje se sme uporabljati samo za izdelovanje čevljev za moške, dečke in delavce.

* Za očuvanje poljskih pridelkov. Notranje ministrstvo v Rimu je izdalo podrejenim oblastvom okrožnico z napotki, kako je treba očuvati letino pred morebitnimi sovražnimi napadi. Ker je treba računati s sovražnimi poskusi metanja zažigalnih lističev, naj bo pri vsakem seniku in sklednju primerno velika posoda s pripravljeno vodo za gašenje požarov. Poleg vode morajo biti pripravljene tudi primerne količine peska in zemlje. Podstrešja gospodarskih poslopjij in stanovanj morajo biti prazna, predvsem pa prosta predmetov, ki se radi vnamejo.

* Sprememba voznega reda na avtomobilski progi Gorizia-Aldusina-Pustumia-Ljubljana. Novemu voznemu redu na državnih železnicah je prilagojen tudi vozni red avtomobilske službe trdnice Ribi, ki oskrbuje avtomobilni promet med Gorizijo-Aldusino-Pustumijo in Ljubljano. Odhod avtobusa iz Gorizije je od 17. maja dalje ob 6.45. Avtobusni promet proti Ljubljani se vrši na tej progi samo ob torkih, četrtkih in sobotah.

* Sestanek nemških in madžarskih industrijev. Dne 26. maja se bo sestalo v Budimpešti zastopstvo madžarskih in nemških industrijev. Nemčijo bo zastopal na tem sestanku dr. Max Illner, Madžarsko pa bivši minister Tibor Killy. Sestanek ima namen urediti vprašanje sporazumnega sodelovanja med madžarsko in nemško industrijo.

* Ogromna riba pri Volpriju. Iz Volprija poročajo, da so ondodni ribiči ujele ogromno ribo, ki jo domačini nazivajo »morskega stonca«. Ribo je ujele v svoje mreže ribiče Paorodi. Ko so ribo odli in stehali meso, so ugotovili, da je bila žival teška dva stota. Ribo so seveda takoj vnovčili.

* Mrlje se je dvignil na noge. Policijski komisariat v Milanu je bil te dni obveščen s telefon, da sta en v neki hiši sprla dva sorodnika ter da je eden pobit do smrti. O tem je bila obveščena reševalna postaja, ki je odšla na lice mesta. Preden so smrti njegov stavek, ne da bi bilo neposredno uporabljene kličke naše folklore. Glasbeno-tehnično so kontrapunktska mesta seveda šibkejša, saj je bil kontrapunkt vsej Sattnerjevi dobi nekako strašno, ki so se ga bolj radi uporabljali. Tako je na primer zaključni zbor zemljanov omahljiv in šibak, saj po začetni eksplozivni fuge orkester le nekam medlo kontrapunktno nadaljevanje. Mnogo pa je izvrstnih mest, zlasti duet med spranom in tenorjem v drugem delu, nekateri zbori, ki zvene do dela dramatično in prepričevalno in drugi, ki so pisani sicer v znanem načinu »angelškega petja«, pa vendar niso »koli dolgočasni, preveč stereotipni ali kakor koli navadni. Sattner je tudi za našo drbo, kaj se le za svojo, odlično pogodil povprečni slovenski glasbeni izraz in ga v svojem vsega spoštovanju vrednem delu vključil v dostojno obliko.

Seveda, so nekateri načini, ki danes učinkujejo nerodno. Tako mislim predvsem na zaključne akorde, ki si v terciari sorodnosti slede (n. pr. F-dur in A-dur, B-dur in D-dur). Ob nastanku je to utegniti biti zanimivo, ker je bilo novo. Danes pa vemo, da sta mnogo naravnost in v vsenu ostalemu slogu prikladnejši navadna dominantna s toniko. Dalje bi pričakovali n. pr. kakega lepega scističnega kvarteta, ki bi se bolj odlikoval, kakor oni v zboru angelov. Toda to so vendarle malenkosti, gledane ob značaju vsega dela in zanje nas bogato odkoduje kak odlični violinski solo, ki je instrumentalni protipol k nekoliko navadni kadenci flavte.

Ne bi pa mogli imeti tako dobrega vtisa o delu (ker nam partitura ni na razpolago), če bi izvedba ne bila v toliki meri zadovoljiva. In spet smo pri vprašanju izvajanja domače glasbe, ki si nikakor ne more priložiti trajnega in kvalitativno primerega mesta z večkratnimi izvedbami. Zdi se, da bomo Sattnerja sedaj, po 30 letih nastanka njegovih del, šele začeli spoznavati. Jsem pa, da tudi sodobne slovenske

čas dvignili in odnesli v vozilo so ga poskopili s hladno vodo, naker se je zdirjal ter debelo pogledal. Ugotovili so, da je mož pri pretepu dobiti pač precejšnje poškodbe ter se zaradi njih celo onesvestil. To je povzročilo domnevo, da je mrtel.

* Odlikovana nemška babica. Neke hamburške babice je prejela odlikovanje za junaštvo v vojni, ker je bila med letalskim napadom pozvana k postelji neke porodnice ter je izvršila svoje delo navzlic treskanju sovražnih bomb. Tudi na poslopje, kjer je imela babica opravke, je padla sovražna bomba, babica pa je kljub temu ostala mirna na mestu. Predragana je bila za odlikovanje, ki ga je sedaj prejela.

* Natečaj za gradnjo ribiških motornih ladij. Rimska »Gazzetta Ufficiale« objavila dekret italijanske vlade, s katerim se razglasi uspeh natečaja za najboljše graditelje ribiških in motornih ladij. Seznam natečaja obsega 42 imen.

* Smrt organizatorja angleških palačec. Iz Amsterdama poročajo, da se ni vrnil z nekega poleta general sir Nigel Norman, znani organizator palaških odredkov angleške vojske.

* Vlak je ubil staro. 82letna Asunta Venturi je prišla te dni na postajo v Montuola, da bi se od tam z vlakom odpeljala v Lucco. Medtem ko je stala prečkala progo, je prihrumela lokomotiva in podrla staro ter jo raznesla. Venturijeva je kasneje podlegla poškodbam.

* Stolica za gledališče na Dunaju. Na predlog državnega vodje Baldura von Schiracha je prosvetni minister Rust ustanovil na dunajskem vseučilišču stolico za gledališče. Istočasno je bil ustanovljen institut za gledališko zgodovino. Stolica in institut bo vodil prof. dr. Kindermann.

* Oreh sv. Antona v Padovi cvete. Iz Padove poročajo, da se je tudi letos razcvetel oreh sv. Antona v Padovi, ki raste tik za svetnikovo cerkvijo. Vsako leto se zdi mimoidočim, da je oreh nahal živeti, v poznih pomladih pa se sokovi počenejo zopet iz korenin po debelu in vejah in drevo na novo zeleni. To smatrajo Padovanci za pravičati čudež, kajti oreh sv. Antona v Padovi je star že 700 let.

* Kako si pomagajo prijatelji planin v Nemčiji. Nemško planinsko društvo poroča, da je zagotovljena preskrba v planinskih kočah tudi v tekočem letu. Da bodo pa alpinisti lahko v vsemem pogodu postreženi, bodo morali tudi sami pripomočki k temu. Mnogo oskrbnikov planinskih koč je pod orožjem. Koče oskrbujejo v takšnih primerih žene oskrbnikov, ki pa so potrebne vsestranske razbremenitve, da se lahko posvetijo svojemu delu v prid planinarjem. Zato so nemški planinci letos uredili poseben vrstni red, ki določa, da bo vsak prijatelj planinstva po nekaj dni dal svoj čas na razpolago za pomoč v planinskih postojankah.

* K'smuje ob Renu. Iz Porenja poročajo, da že več let ni bilo tako ugodne letine za jagode kakor letos. Povrtnina uspeva naravnost bujno in rano zelenjava s solato na čelu je letos dozorela štiri tedne pred običajnim rokom. Tudi jagode in sadno drevice obetajo obilen pridelek. Kosmulje so že sedaj dozorele. V splošnem bo letina jagod letos zelo izdatna in donosna.

* Verizništvo na Madžarskem zatirajo z vsemi sredstvi. Pred dnevi je izšla vladna odredba, po kateri morajo biti vsi industrijski izdelki označeni z navedbo izdelovalca in prodajne cene.

* Zalepka s 87.000 lrami izgubljena in najdena. 60-letni Konstantin Pasucci je pred dnevi v spremstvu svojega nečaka kupoval tobak v tobakarni Paglioli v Milanu. Pri nakupovanju je Pasucci zalepil zalepko, v kateri je imel za 84.000 lir gotovine. Zalepko so iskali povsod in jo slednjič našli v poštnem uradu, kjer se je Pasucci mimogrede mudil s svojimi sorodniki.

* Drvarjeva nesreča. 44 letni Andrej Zagar iz Vodenze di Piezzo je podiral neko drevo. Vodenza se je drevo nagnilo in padlo na Zagarja ga ga tako poškodovalo, da so ga morali oddati v bolnišnico.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* Drvarjeva nesreča. 44 letni Andrej Zagar iz Vodenze di Piezzo je podiral neko drevo. Vodenza se je drevo nagnilo in padlo na Zagarja ga ga tako poškodovalo, da so ga morali oddati v bolnišnico.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje. Na vozniki proti Gleisdorfu na Srednjem štajerskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobočju. Pokopal je pod seboj vozača Baltazara Gradišnika in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtonosno.

* S tovarnim avtom čez pekoje

V ognjeni deželi pred sto leti

Ognjena dežela — Tierra del Fuego — boje bi se reklo Dežela ognjev, se imenuje skupina otokov na skrajnem jugu Južne Amerike. Svoje ime je dobila po mnogih ognjih, ki so jih prižigali domačini, ko je Magallanes l. 1520. kot prvi preplul preliv, ki loči celino od otčja in ki se po njem imenuje.

Vsa Ognjena dežela izgleda, kakor da se je hribovita pokrajina vsedla v morje in da gledajo iz gladine samo še gore in više ležeče doline.

Med otoki so ožji in širši preliv, vanje pa segajo morske zajed, obdane ponajveč s strmin, razjednim in razrušenim obrežjem.

Dasi je zemljepisna širina (55°) — seveda južna — Ognjene dežele taka kakor zemljepisna širina severne Angleške, je podnebje vendar jako hladno. Viharji so prav pogosti, vedrih dni je malo in tudi v najtoplejšem letnem času čisto sneži.

Ognjena dežela je izven žitne meje, ki sega na severni zemljepisni polobli v zapadni Ameriki do 65°, v Evropi na švedskem celo do 70° s. š. Kljub tako neugodnim vremenskim prilikam je rastlinstvo še dokaj bujno; ogromni gozdovi, po večini iz vedno zelene bukv, pokrivajo pobočja gora in gosta trava zeleni po dolinah. Živalstvo je pičlo zastopano, toda celo z vrstami, ki bi jih v teh puščobnih krajih ne pričakovali. V notranjosti živi mali ameriški velblod gvanako, potem dve vrsti lisic, neki netopir in nekaj gladalcev. Od vsega reda plazilcev in menda tudi krkonov ni v Ognjeni deželi nobenega zastopnika, dasi bi zaradi vlažnega podnebja vsaj žabe tam pričakovali.

Tudi ptičev je v notranjosti malo, več pa jih je na obrežjih: razne race, gosi in drugi povodnjaki plavajo v velikem številu po vodi ali se preletavajo v jatah po zraku. Nad njimi pa krožijo v višinah do 7000 m gologlavi kondorji, ki so priletili od Andov. Celotno flaminginjsko poročajo nekateri obiskovalci Magallanove dežele, da so jih videli prestavljati svoje dolge krake po plitvinah.

Ob obrežju je pogostna vidra, ki tu ni v zadregi ne za hrano ne za stan; v morju, zlasti med raznimi halugami je mnogo rib in rakov, v razjednem obrežnem skalovju pa jam in votlin na izbiru.

V morju žive razen rib mnogoteri plavutonožci, med njimi v velikih čredah morski lev. Tudi marsikak ribak se pri bližnjem obrežju in ne zgodi se, edko, da zaneso valovi kakega velikan na suho.

V tem ko so danes priseljenci, ki se bavijo največ z ovčerejo, gospodarji Ognjene dežele, so bili ti

otoki pred sto leti obljubljeni le z divjimi domačini.

V letih 1832. in 1833. se je tu mudil z jadrnico »Beagle« slavnj Darwin in imel dosti prilike občevati s temi prastarimi. V svojem delu Voyage of a naturalist round the world (1845) opisuje te kraje in svoje doživljanje. Po njem posnemamo o prvotnih prebivalcih te neprizane dežele naslednje zanimive podatke.

Dne 17. decembra 1832 smo se zadržali v zalivu Dobrega uspeha (Good Success Bay), ki leži na vzhodnem delu Ognjene dežele. Že, ko smo zavili proti obrežju, so nas domačini pozdravili po svoje: vpili so glasno in mahali s kožami, v katere so sicer bili delno zaviti.

Ko se je stemnilo je bilo videti več ognjev na obali in divje vpitje se je razleglo v noč.

Naslednje jutro smo se izkrcali, da bi stopili z domačini v stik. Sprejeli so nas z glasno govornico, vendar ne z vidno sovražnim namenom. Edino oblačilo, ki so ga imeli, so bile kože gvanaka, obešene na vrvi okoli vratu. To kožo obračajo na ono stran, od katere piha veter, da jih vsaj na eni strani varuje mraza. Ljudje so visoke rasti umazano bakrene barve in dolgi, črni las. Čez obraz so povprek pobarvani v dveh ali treh progah. Ko smo jim podarili kos rdečega blaga, ki so ga takoj potrgali v kose in si z njim ovili vrat, smo postali prijatelji. Svoje prijateljstvo do nas so pokazali s tem, da so nas trkali po prsih in se zraven oglašali kakor oni, ki kliče putke. Videti so bili silno zadovoljni, ko smo tudi mi na enak

kah, kako in koliko se odražajo ti stili v tvorbi razstavljalcev. Poudaril je, koliko impresionistični izkužen je ostalo v kolorizmu, koliko ekspresionizma kažejo zlasti figure, dalje, kako odnos sodobnega slikarstva do ploskovnega prostora razodeva izkušnost kubizma in kakor pričarajo nadrealizem izraz duhovnega nastojanja, ki se zlasti barvno povzpenja k poetičnosti in pa značilna gojitve lokalnih barv, kakor jih kažejo slikarjevemu pogledu predmeti.

Razlagajoč nekatere umetniške in tehnične značilnosti na samih slikah se je prof. Kregar najprej ustavil pri nekaterih motivih slikarja Nikolaja Omerze in tu pokazal, kako kaže umetnik z obdelovanjem barvnega prostora, lokalne barve in s slikanjem sonca značilnosti sodobnega slikarskega izraza, in kako bi te predmete obdelal na pr. impresionist. Pri Maksimu Sedežu, ki je tudi na tej razstavi zastopan z značilnimi rodinjskimi motivi, z interierskimi in figurinami slikami, je njegov tovariš poudaril razpoložensko melanholični ton v svetlobi atmosfere in obrazov, ton, ki je dosežen predvsem z barvnimi učinki. Pred slikami Zorana Mušiča je razlagal značilnosti njegovega barvnega prikazovanja predmetov, opozarjal posebej na motiv z gostilniškega vrta in na tihožitijski s svetnikom. Nato je povedal nekaj besed še o svojih slikah in pri tem posebej opozoril, kako obravnava senco in doseže s tem značilne slikarske poudarke, ter kako se obdelava lokalne barve odnaka konkretni realnosti in prehaja v slikarsko realnost, kjer so posameznosti podrejene celotnemu, izrazi to slikarskemu učinku podobe. Slednjič je prof. Kregar na kratko opozoril še na interesantno plastično gledanje v razstavljenih portretnih kipih K. Putriha. Poleg teh je zastopano na razstavi še kipar Zdenko Kalin.

Izjavljajo prof. Kregarja so bila značilna glede na slikarski eklektizem v delu nekdanje skupine »Neodvisnih«. S tokrat

način počutili svoje prijateljstvo. Govorica jim je bila govtava, nejasna, slaba glasovno pri grgranju. Posebno radi so nas oponašali in to prav dobro. Če smo zdehali, krehali ali sicer naredili kako neobičajno kretanje, so jo takoj posnili in ponavljali. Tudi naše besede ali celo kratke stavke so kar dobro izgovarjali. To znajo menda vsi divjaki, saj pripovedujejo o avstralskih, da znajo človeka po hoji tako natančno posneti, da veš, koga opo- našajo. Morebiti je to v zvezi z natančnim opazovanjem dogodiljev v prirodi, kar je za divjaka mnogo važnejše kakor za omikanca. Močno so se čutili tudi našim golim laktom, ker so najbrže pričakovali, da so porasli kakor naša brada.

Zdi se, da so smatrali dva naša mornariška častnika, ki sta bila plavalasca, za ženske, kajti pravih »belih« žensk gotovo še niso videli. Ko so mornarji zapeli, so se domačini tega vidno ustrašili in prav tako so s preplašenimi očmi gledali improviziran ples. Strelno orožje so poznali v toliko, da so se ga bali in se ga ni nihče upal vzeti v roke. Tudi nože so poznali in z gestami prosili zanje.

Prebivalci Ognjene dežele se hranijo največ z morskimi školjkami.

Zato se drže obrežja, se ob njem selijo iz kraja v kraj, toda se po nekem času zopet vračajo. To kažejo velikanski kupi školjčnih lupin, ki so deloma že porasli, in sicer navadno z neke vrste zeleno in žličnico, ki sta užiti rastlini, pa jih ti divjaki od te strani ne poznajo.

Prebivališča domačinov so kaj enostavna: nekaj vej, vtaknjenih v zemljo, ograja njihov »vignam« in le deloma je pokrit na redko s trstjem in travo.

Kljub mrzlim nočem prenočujejo ti utrjeni ljudje čisto kar na prostem.

In tako ležšče ni nič boljše ali udobnejše kakor zajeti lož. Povprečna dnevna temperatura znaša v teh krajih 7—8° C, ponočna pa pade na 3—5° C.

Na zapadnih obalah stanuje drugača rod: majhen, zaničar, z belo prebarvanim obrazom. Namesto gvanakovih kož nosijo tuljenje ali pa vidrine, ki jim segajo komaj do kriza. Mnogo jih je pa tudi čisto golih. Darwin omenja prizor, ki kaže, kako borno življenje žive ti ljudje.

Videl je z ladje na obrežju čepečo, povsem golo mater, ki je dojila novorojenčka.

Dasi je baš padala toča, je to ni motilo v njeni zaplavitvi. Toča je bila po grudi in drugod ter se topila na dojenčkovem telesu.

Kadar je oseka, hite mošči, da naberejo

jo školjk, ženske pa se potapljajo za morskimi ježki ali pa love ribe z nitjo, ki je sicer ovadena, pa je brez trnka. Razen izživalske hrane uživajo ti divjaki tudi nekaj vrst jagod, v veliki meri pa še neko gobo, ki raste po bukvah in ima nekoliko sladkega okusa. Jedo jo surovo. Je to menda edini primer na svetu, da služijo brezcvetnica za velik del prehrane kakega ljudstva.

Če se posreči, da ujamejo kakega plavutonožca ali da jim morje vrže na suho mrtvega kita, je to za Ognjedežlane ves dogodek in velika gostija.

Kar ne pojedjo, zakopljejo za poznejše, slabše čase.

Naj sta meso in toščka že prešla v gnitje, teknela jim kljub temu brez slabih posledic.

Če trajajo viharji jako dolgo ali sicer ne morejo do školjk v morju in ne do grob v gozdih ter se tudi s psi ne da loviti na vrt, nastopijo za te strahotne ljudi slabi časi, časi pomanjkanja in lakote. V taki stiski postanejo kambali, in sicer si pomagajo do hrane tako, da

napadejo sosede in ubijejo pojedjo ali pa pojedjo najstarejše ženske v svoji družbi.

Ker se to večkrat dogaja, starke navadno pobežnejo, čim vidijo, da preti lakota. Toda moški udarijo za njimi in jih privedejo nazaj, kjer jih v dimu nad ognjem zaduše, razkosajo in použijejo.

Domačini, ki so ga imeli mornarji na krovu jadrnice, je odgovoril na vprašanje, zakaj v taki sili njegovi ljudje raje ne pojedjo svojih psov, prav ravnodušno:

»Psi ujamejo vidro, stare ženske pa ne!«

Tudi je povsem ravnodušno razkladal, kako ženske nad ognjem kriče in kateri kosi so slastnejši od drugih. Na krovu »Beagle« so bili namreč trije domačini, ki jih je kapitan ladje pred tremi leti odpeljal iz Ognjene dežele z namenom, da jim da v Angliji primerno vzgojo in jih potem spet popelje domov. Eden od njih je bil že dorasel mož, druga dva pa sta bila deklica in deček, ki ga je bil kapitan kupil od staršev za gumb iz biserne matice. Kljub temu, da se jim je v Angliji dobro godilo, da so bili dostojno oblečeni in se navadili nositi celo rokavice, so vsi želeli vrniti se v svojo domovino. Ko so po treh letih spet zagledali svoje ljudi, so bili veseli in so se jim takoj pridružili.

Človek je pač prilagoden razmeram svoje domovine in navezan nanjo; drugod se ne počuti dobro, pa naj se mu tam po naših nazorih godi tudi boljše kakor doma.

D. E.

Križem sveta

Lipskem zavod za homeopatijo, s čimer si je nakopal mnogo sovražnikov, zlasti med lekarnarji. Leta 1820. je vladal prepovedela dobavitelj zdravila po njegovih navodilih. Po smrti svoje žene se je Hahneman seznanil s Francosino Melanijo d'Harle, odšel z njo v Pariz ter živel tam še osem let v srečnem zakoncu, naka je umrl.

Norveški verniki pri papežu. Ob priliki stoletnice povratka katolicizma na Norveško je obiskala posebna norveška kolonija katoliških vernikov Rim. Vodil jih je duhovnik Ivar Haneten Knutsen. Papež je norveške vernike sprejel v posebni avdijenci, se jim zahvalil za pozornost ter jim podelil svoj očetovski blagoslov.

Slabi časi za nekdanjega kinematografskega kralja. William Fox, ki je veljal nekaj časa za kralja ameriškega filma ter je dosegel svojemu naslovu primerno blagostanje, je nedavno odslužil svojo kazen v neki ameriški kaznilišnici, kjer je bil pet mesecev na prisilnem delu. Fox je sedaj revež ter pravi, da bi se rad vrnil h kinematografiji vsaj za toliko časa, da bi si zaslužil nekaj za življenje.

Volkovi so napadli pastirje. Iz Soluna poročajo, da so doživeli pastirji, ki pasejo svoje črede po ondnotnih planinah, neljub dogodek. Njihove črede so napadli volkovi. Dva pastirja, ki sta se zverem postavila po robu, sta bila tako hudo ogrižena, da je njuno življenje v nevarnosti.

Windsorski vojvoda v New Yorku. V New York je prisel p Bahamskih otrokov Windsorski vojvoda, ki se pogaja z ameriško vlado zaradi pošiljave specializiranih delavcev z Bahamskih otokov v ameriško vojno industrijo. Windsorski vojvoda bo med drugim napravil obisk tudi v Beli hiši.

Nemška zdravila za bolgarske zdravilne zeli. Bolgarski zavod za zdravstvo je sklenil z Nemčijo pogodbo, ki se tiče dobave nemških zdravil Bolgariji, za kar bo Nemčija prejela od Bolgarije dogovorjeno količino zelišč. Nemške zdravilne dobave se tičejo poglavito protimalaričnih sredstev.

V Dunajskem lesu gojijo perzijske ovce. Že od leta 1925. imajo v Dunajskem lesu farmo, ki goji izključno perzijske ovce. Farma redi trenutno okoli 50 ovac, velikih, močnih in brzih živali, katere gojijo samo zaradi kožuhovine. Vsaka od teh ovac da na leto 6 do 7 kg volne najboljšee kakovosti. Nadzorniki farme strogo pazijo na to, da ostane vpleto kolikor mogoče čisto.

Prepovedan uvoz turških listov v Sirijo. Angleške oblasti so prepovedale uvoz turških listov v Sirijo, ki je pod njihovo kontrolo. Obmejne oblasti imajo strog nalog, zavrniti sleherni omot, v katerem so časopisi.

Prva letalska zveza Slovaške z Nemčijo. Nedavno so začela letala obratovati na progi Prešovo—Bratislava—Dunaj. Potniki pravijo, da je ta proga zaradi krasnega razgleda ena najprijetnejših srednjeevropskih letalskih zvez.

V Nemčiji delo v tavnih 250.000 francoskih ujetnikov. Iz Berna poročajo, da je bilo doslej odpuščenih iz vojnega ujetništva v Nemčiji četr milijona vojni ujetnikov, katere so Nemci poslali na delo v tavnice.

Bolgarski židje obdelujejo nemške kmetije. Iz Bolgarije so poslali v Nemčijo približno 12.000 židov, ki jih bodo zaposlili pri kmetijskih delih na nemških kmetijah. Večina židov je iz Tracije in Makedonije.

Mrzlo vreme na Angleškem. Preko Ljubljane poročajo, da so pred tedni na Angleškem imeli velike viharje z snežnimi zame-

ti, ki so povzročili ogromno škodo na poljskih kulturah. Burja je imela brzino 70 milj na uro. Ponekod je padal na zemljo hladen dež. Sodiijo, da bo zaradi te vremenske ne-zgode letošnja letina na Angleškem izredno slaba.

Bombnik je padel na gazometer. Iz Buenos Airesa poročajo, da je pri neki vaji ameriškega letalstva padel bombnik s posalko, ki je štela 12 mož, na gazometer v Chicagu. Nastala je strašna eksplozija, pri kateri je vseh 12 letalcev zgorelo v plamenih.

MODA IN DOM

Obleke za dobro voljo

Da, tudi kaj takega je mogoče! Poskusite same. Utrujene ste prišle iz šole ali iz urada, vsega ste do grla site. Ampak doma vas še spet čaka delo, krpati morate nogavice, zaliti cvetlice, pripraviti nekaj malega za večerjo. Zdjaj je pravi trenutek, da se spomnite na obleko, ki vam prinaša dobro voljo. Slecite večno krilo in bluzo, ki vonjata po poklicu in šolski sobi! Obesite ju daleč stran in nemudoma privlecite na svetlo čarobno obleko za dobro voljo. Kajpada gre tu le za zvijačo, za nekakšno varanje same sebe, ki so ga iznašale modre ženske in ki nikdar ne zgreši učinka. Kajti pestrost in ljubka oblika takšne obleke nam osveta oči in srce, da se spet lahko razveselimo novega dela. Stara pesem je to: spet se počutimo zale in zaradi tega tudi veselo in polne dejavnosti. Nobena obleka ni tako docela naša kakor ravno — imcunimo jo po njenem pravem vsakdanjem imenu — domača in vrtna obleka, ki jo imamo tukaj v mislih. Zato si po mili volji lahko privoščimo vse barve in oblike. Tukaj ni moda naš domišljiji postavila nobenih mej. Toda nekaj si moramo zapomniti: takšno obleko bomo nosile dolgo, gotovo nekaj let. Zato si jo moramo omisliti veselo in pestro, a ne preveč nenavadno in kričečo, ker bi se je sicer prehitro naveličale.

Nekaj starih in nekaj novih gospodinjskih resnic

Namesto pomladne zelenjave si lahko pripravimo okusno prikuho na švedski način: v slani vodi kuhamo hkrati enake dele krompirja, repce in zelene, ki smo jih bile prav

KAJ VEM? KAJ ZNAM?

245. Kaj pomeni, dobesedno prevedeno »Buenos Aires«?
246. Katero je bilo pristanišče mesta Rima v starem veku?
247. Ali leži Bombay na vzhodni ali na zahodni obali Indije?
248. Neizprazna vrsta.
- S številci 1 do 9 smo sestavili že celo vrsto zanimivih nalog, ki navajajo človeka k premišljevanju. Ena teh nalog je n. pr.:
- 123 — 45 — 67 + 89 = 100.
- Iz zgornjih števil smo tedaj v nespremenjenem vrstnem redu, s pomočjo znakov sestavili nalogo, ki nam je dala rezultat 100.
- Kdo nam sestavi pod istimi pogoji še kakšno podobno nalogo?

A. P. Čehov:

Album

Suhi in tenki titularni svetnik Kraterov je stopil naprej, se obrnil k Zmikovu in mu rekel:

»Ekselencija. V globočino svoje duše ganjen zaradi vašega dolgoletnega načelovanja in očetovske brige ...«

»V teku več kakor deset let.« je pristavil Zakusn.

»V teku več kakor deset let vam mi, vaši pokorni uradniki, na ta za vas znameniti poklanjam v znak spoštovanja in hvalečnosti poklanjam ta album z našimi portreti in vam želimo v vaših bodočih dneh, da bi nas do smrti ne zapustili ...«

»S svojimi očetovskim pokroviteljstvom na poti pravice in napredka.« je pristavil Zakusn in si obbral čelo, na kateri m so se zavetile potne srače. Očitno je s'no želel govoriti in je po vsej verjetnosti imel pripravljeno govor, in da bo še dolgo delal svojo blagodejno svetlobo.« je končal, »vaše genij na pomiršču dela in občega blaga.«

Po levem razbrzdancem licu Zmihova se je poodelila solza.

»Gospoda.« je dejal s trepetajočim glasom. »Nisem pričakoval, nikakor nisem mislil, da boste praznovali moj skromni jubilej. Ganjen sem ... splah ... pa tudi ... Tega trenutka ne pozabim do groba in verjume mi ... verjume mi, tvariši, da vam ni nihče tako naklonjen kakor jaz. Kar koli sem delal, sem delal v vašo korist ...«

Zmihov, pravi dvorni svetnik, je objel in poljubljal titularnega svetnika Kraterova, ki nikakor ni bil pripravljen na tako čast in je ves pobeledel od vžvičenja. Nato je načelnik zamahnil z roko v znamenje, da ne more govoriti od samega ganjenja in je zaplaval, kakor da mu hočejo vzeti dragoceni album, ne pa ga podariti. Ko se je nato nekoliko pomiril, je izgovoril še nekaj čustvenih besedi, segel vsem po vrsti v roko, odhitel nazdrol, sedel v voz in se odpeljal med vseobčim vzklikanjem: V

Kupujte svoje

potreščine pri naših
oglaševalcih!

drobno narezale. Ko je kuhano, zalijemo s paradižnikovo omako in serviramo z narezanimi kislimi kumaricami.

Same si pripravimo jetrno pasteto iz 30 dkg drobno narezanih govejih jeter in mnogo čebule. Vse to hitro prepečemo, začnimo in pretlačimo skozi sito z ostankom kuhanega fižola. Nato dolijemo zmesti nekaj govejih juhe in jo prekuhamo, da nastane gosta kaša, ki jo je moči mazati na kruh ali na krompir v obliki namesto surovega masla. Takšna pasteta je izvrstna in poceni!

Nogavice namažemo po pranju s suhim kosčkom mila po peti in po podplatu — tako jih napravimo bolj trpežne.

Perilo ni dovolj belo? Tudi brez večje količine mila lepo pobelimo perilo, če dodamo po dve žlici grobe soli na tri litre pralne vode.

Zeliščni čajji (kamilice, lipov cvet, meta itd.) so dosti bolj dišeči, če jih najprej namakamo četrtr ure v mrzli vodi na robu štedilnika, jih potlej počasi skuhamo, večkrat prevremo ter pustimo nekaj časa mimo stati, preden jih precedimo.

Namesto letnega plašča

Nova tričetrtinska jopica s široko krojenim, ohlapnim hrbtom, ki nas zelo spominja na naš stari dobri »palet«, nam lahko spomladi in poleti služi namesto lahkega plašča. Če si jo omislimo v lepi nevtralni barvi, jo bomo lahko nosile preko vsake obleke in vsakega krila. Jopica, ki jo predložuje naša skica, ima moderno, nekoliko poveseno linijo ramen, ki jo dosežemo s posebnim krojem.

REŠITEV NALOG 22. T. M.:

241. Stavke »O tempora o mores« (Kakšni časi, kakšne navade!) je izrekel Cicero v prvem govoru proti Katlini.
242. Oscar Wilde je odsedel svojo kazen v jetnišnici v Readingu.
243. Prvi otroški vrtec je ustanovil Pestalozzi (1746—1827).
244. Križanka.
- Vodoravno: 1. soda, 3. krap, 6. ad, 8. le, 9. grapa, 12. oh, 13. op. (us), 14. tod, 15. rak, 16. el, 18. ni, 19. naval, 21. it. (em), 23. no, 24. juta, 25. oval.
- Navpično: 1. sanatorij, 2. od, 4. Al(uminij), 5. pelikanol, 7. pa, 9. goden, 10. po, 11. april, 17. La(ntan), 18. na, 20. vi, 22. tu, 23. Na(trij).

kočiji ga je še enkrat prevzelo doslej neznano veselje in še enkrat je zaplaval.

Doma so ga čakala nova presenečenja. Tam so mu družina, znanci in tovariši priredili take cvajice, da se mu je zdelo, da je res mnogo koristil domovini in da bi šlo njegovi domovini kaj trdo, če bi njega ne bilo. Pri jubilejnem obedu so se kar vrstile napitnice in govori in objemanja in solze. Z eno besedo, Zmihov nikakor ni pričakoval, da bodo njegove zasluge tako iskreno poveljane.

»Gospoda.« je izpregovoril pred desertom. »Pred dvema urama sem bil bogato poplačan za vse trpljenje, katero mora prenesti človek, ki tako rekoč ne služi formi ali črkam. marveč dolžnosti. V vsem svojem življenju sem se držal enega načela: ni občinstva zaradi nas, ampak smo mi zaradi občinstva. In danes sem bil nagraden za to. Moji podložci so mi podarili album ... Glejte ga — ginjen sem!«

Praznični obrabi so se nagnili k albumu in ga ogledovali.

»Ah, kako je lep!« je rekla hčerka Zmihova. »Po mojem mnenju stane, gotovo kakih petdeset rubljev. O, kak sijaj! Daj ga meni, papa! Slisih! Spravila ga bom. Tako lep je!«

Po obedu je Olga odnesla album v svojo sobo in ga zaklenila v miznico. Drugi dan pa je vzela iz njega vse uradnike in jih pometala po tleh, na njihova mesta pa je vstavila slike svojih prijateljev iz zavoda. Uradniške uniforme so se umaknile belim bluzam. Kolja, sinček ekselencije, je pobral uradnike in poročil njihove obleke z rdečim svinčnikom. Golobradec je naslikal zelene brke in rjavkaste brade. Ko že ni ničesar več mogel pobarvati, jih je izrezoval s škarijami, jim »iglo preluknjaj!« in se začel z njimi igrati kakor z vojniki. Iz strigel je titularnega svetnika Kraterova, ga pritril na škatico žvepenk in ga nesel očetu pokazat v kabinet.

»Papa, spomenik! Le pogledite!«

Zmihov se je zasmejal, pokimal in ko mu je bilo mehko pri srcu, je poljubil sinčka na lice.

»No, no, s'ltivec, pojdi, pojdi in pokaži še mami! Naj tudi ona pogleda!«

